1. 1952 సార్వత్రిక ఎన్నికలు మరియు బూర్గుల రామకృష్ణారావు పాలన ద్వారా హైదరాబాద్ రాజకీయ పరివర్తనను గుర్తించండి. ఆయన పదవీకాలంలో ప్రవేశపెట్టిన పరిపాలన, భూమి, విద్య, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు శాంతిభద్రతలలో ఆయన చేసిన ప్రధాన సంస్కరణలను చర్చించండి.

పరిచయం:

1952లో హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో జరిగిన సార్వత్రిక ఎన్నికలు రాచరిక పాలన నుండి ప్రజాస్వామ్య పాలనకు మారడంలో ఒక మైలురాయి ఘట్టంగా నిలిచాయి. ఇది హైదరాబాద్ యొక్క ఏకీకరణ అనంతర రాజకీయ దృశ్యాన్ని స్థిరీకరించడంలో కీలక రూపశిల్పి అయిన బూర్గుల రామకృష్ణారావు నేతృత్వంలో మొదటి ఎన్నికైన ప్రభుత్వం ఏర్పడటానికి దారితీసింది. ఆయన పదవీకాలం (1952–56) పరిపాలన, భూమి, విద్య, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు శాంతిభద్రతలలో సంస్కరణల ద్వారా ప్రజాస్వామ్య ఏకీకరణకు పునాది వేసింది.

I. ఏకీకరణ తర్వాత రాజకీయ పరివర్తన:

- **మొదటి సాధారణ ఎన్నికలు (1952):** హైదరాబాద్ భారతదేశంలో విలీనమైన తర్వాత మరియు ఆపరేషన్ పోలో తర్వాత సైనిక పాలన ముగిసిన తర్వాత నిర్వహించబడింది.
- హైదరాబాద్ అసెంబ్లీలో తెలంగాణ (95), మరఠ్వాడా (44), కళ్యాణ కర్ణాటక (36) ప్రాంతాల నుంచి 175 మంది ఎమ్మెల్యేలు ఎన్నికయ్యారు.
- ప్రధాన పార్టీలు: ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రెస్ (93 సీట్లు), పీపుల్స్ డెమోక్రటిక్ ఫ్రంట్ (42 సీట్లు), సోషలిస్ట్ పార్టీ, మరియు షెడ్యూల్డ్ కులాల సమాఖ్య.
- తెలంగాణలో కమ్యూనిస్టుల నేతృత్వంలోని రైతు పోరాట మద్దతుతో ఏర్పడిన పిడిఎఫ్, నల్గొండలోని అన్ని సీట్లను గెలుచుకుంది మరియు వరంగల్ మరియు కరీంనగర్‌లలో మంచి పనితీరును కనబరిచింది.
- **ప్రభుత్వ ఏర్పాటు:** వర్గ పోటీ ఉన్నప్పటికీ, బూర్గుల రామకృష్ణారావు పరిపాలనా అనుభవం మరియు భాషా ప్రావీణ్యం కారణంగా ముఖ్యమంత్రిగా ఎన్నికయ్యారు.
- 1952 మార్చి 6న హైదరాబాద్ రాజ్‌ప్రముఖ్ మీర్ ఉస్మాన్ అలీ ఖాన్ చేత ప్రమాణ స్వీకారం చేయించారు.

II. బూర్గుల రామకృష్ణారావు హయాంలో ప్రధాన సంస్కరణలు:

1. పరిపాలనా సంస్కరణలు:

- **ఖమ్మం జిల్లా సృష్టి (1953):** పాలనను మెరుగుపరచడానికి మరియు పెరుగుతున్న కమ్యూనిస్ట్ ప్రభావాన్ని అరికట్టడానికి వరంగల్ నుండి ఏర్పడింది.
- **వికేంద్రీకరణ:** సమర్థవంతమైన సేవల పంపిణీ కోసం జిల్లా స్థాయి పాలనను మెరుగుపరచడం.

2. భూ సంస్కరణలు:

- **హైదరాబాద్ కౌలు మరియు వ్యవసాయ భూముల చట్టం (సవరణ), 1954:** అద్దెదారుల హక్కులను రక్షించడం, న్యాయమైన అద్దెలను నిర్ణయించడం మరియు జమీందారీ లాంటి దోపిడీని తగ్గించడం.
- భూమి పునఃపంపిణీ మరియు వ్యవసాయ ఉత్పాదకతను ప్రోత్సహించింది.

3. విద్యా సంస్కరణలు:

- **త్రి-భాషా సూత్ర అమలు:**
    - తరగతి 1: మాతృభాష,
    - 3వ తరగతి: హిందీ,
    - 5వ తరగతి: ఇంగ్లీష్.
- **మౌలిక సదుపాయాల విస్తరణ:**
    - 500+ జనాభా ఉన్న అన్ని గ్రామాలలో పాఠశాలలు.
    - ప్రతి జిల్లా ప్రధాన కార్యాలయంలో ఉపాధ్యాయ శిక్షణ కళాశాలలు.
- **పాఠ్యాంశ సంస్కరణలు:** రాధా కృష్ణ కమిషన్ (మూడు సంవత్సరాల డిగ్రీ) మరియు మొదలియార్ కమిటీ (బహుళార్థసాధక ఉన్నత పాఠశాలలు) సిఫార్సుల ఆధారంగా.

4. మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి:

- **నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్ట్ (1955):**
    - హైదరాబాద్ మరియు ఆంధ్ర మధ్య జాయింట్ వెంచర్.
    - విద్యా మంత్రి హుమాయున్ కబీర్ సమన్వయంతో నెహ్రూ పునాది వేశారు.
    - తెలంగాణలో నీటిపారుదల మరియు విద్యుత్ అవసరాలను తీర్చడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

5. శాంతిభద్రతల చర్యలు:

- **అవినీతి నిరోధక శాఖ (1955):** పరిపాలనలో అవినీతిని అరికట్టడానికి సంస్థాగత యంత్రాంగం.
- **లక్ష్యంగా చేసుకున్న పోలీసింగ్:** అవశేష కమ్యూనిస్ట్ అంశాలకు వ్యతిరేకంగా కార్యకలాపాలను కేంద్రీకరించారు.
- **ముల్కీ నిబంధనల వివాదాలు:** ఉపాధి సంబంధిత ఫిర్యాదుల సమతుల్య ప్రాతినిధ్యం మరియు పరిష్కారం కోసం చర్యలు ప్రారంభించబడ్డాయి.

III. వారసత్వం మరియు విస్తృత ప్రభావం:

- బూర్గుల హైదరాబాద్ కు మొదటి ఎన్నికైన ముఖ్యమంత్రి మరియు 1956లో ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడటానికి ముందు చివరి వ్యక్తి.
- 1956 తర్వాత, అతను కేరళ మరియు ఉత్తరప్రదేశ్ గవర్నర్‌గా పనిచేశాడు మరియు తెలుగు మరియు సంస్కృత సాహిత్యానికి చేసిన పండిత కృషికి ప్రసిద్ధి చెందాడు.

ముగింపు:

1952 ఎన్నికలు మరియు బూర్గుల రామకృష్ణారావు పాలన హైదరాబాద్ ప్రజాస్వామ్య మేల్కొలుపును గుర్తించాయి. నిజాం అనంతర పరివర్తన సవాళ్లను నావిగేట్ చేయడంలో ఆయన సమతుల్య, సంస్కరణ-ఆధారిత నాయకత్వం సహాయపడింది, పాలన, గ్రామీణ అభ్యున్నతి మరియు సంస్థాగత అభివృద్ధిలో బలమైన ఉదాహరణలను నెలకొల్పింది, ఇది నేటికీ తెలంగాణ రాజకీయ పరిణామంలో ప్రతిధ్వనిస్తుంది.

2. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విలీనానంతర పరిపాలన ఆంధ్ర ప్రయోజనాలకు అనుకూలంగా పక్షపాతంతో వ్యవహరించిందని, దీని వలన తెలంగాణపై వ్యవస్థాగత వివక్షకు దారితీసిందని మీరు అభిప్రాయపడుతున్నారా? నిరూపించండి.

పరిచయం:

1956లో తెలంగాణను ఆంధ్ర రాష్ట్రంతో విలీనం చేసి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పాటు చేయడం తెలుగువారి ఐక్యతకు ఒక అడుగుగా భావించారు. అయితే, కాలక్రమేణా, విలీనానంతర పరిపాలన ఆంధ్రుల ప్రయోజనాలకు అనుకూలంగా, ముఖ్యంగా ఉపాధి, వనరుల కేటాయింపు మరియు పాలనలో వ్యవస్థాగత పక్షపాతాన్ని ప్రదర్శించిందని స్పష్టమైంది. పెద్దమనుషుల ఒప్పందం (1956) మరియు తదుపరి ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులతో సహా రాజ్యాంగ రక్షణల నిరంతర ఉల్లంఘనలు తెలంగాణ పట్ల వివక్షత దృక్పథానికి బలమైన మద్దతునిస్తాయి.

I. చట్టపరమైన రక్షణలు దెబ్బతినడం:

- **ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ఉపాధి నియమాల ఉల్లంఘన (1959):**
    - తెలంగాణ స్థానికులకు నియామకాలకు 15 సంవత్సరాల నివాస నిబంధన మరియు ఉద్యోగాలలో 50% రిజర్వేషన్లు తప్పనిసరి అని నిబంధనలు పేర్కొన్నాయి.
    - ఆచరణలో, రెండు నిబంధనలను స్పష్టంగా విస్మరించారు, దీనివల్ల తెలంగాణ పోస్టుల్లోకి ఆంధ్ర సిబ్బంది స్థిరంగా ప్రవేశించారు.
- **స్థానిక స్థితి నియమాలను గెజిటెడ్ కాని పోస్టులకు పరిమితం చేయడం:**
    - కీలకమైన గెజిటెడ్ మరియు కార్యనిర్వాహక పదవులను స్థానిక రిజర్వేషన్ పరిధికి వెలుపల ఉంచారు, అధికారం ఆంధ్ర చేతుల్లో కేంద్రీకృతమై ఉండేలా చూసుకున్నారు.
- **రాష్ట్రపతి ఆదేశాలు మరియు సుప్రీంకోర్టు తీర్పులను విస్మరించడం:**
    - తెలంగాణ హక్కులను సమర్థించే అనేక కోర్టు తీర్పులు మరియు పరిపాలనా ఉత్తర్వులు ఎటువంటి పరిణామాలు లేకుండా ఉల్లంఘించబడ్డాయి.

II. ఉపాధి మరియు పరిపాలనా వివక్ష:

- **ఆంధ్ర ఉద్యోగుల అసమాన ప్రాతినిధ్యం:**
    - తెలంగాణ అంతటా కీలకమైన పరిపాలనా పదవులకు ఆంధ్రా సంతతికి చెందిన అధికారులను ఒక క్రమపద్ధతిలో నియమించారు, స్థానిక అధికారులను తక్కువ చేశారు.
- **తెలంగాణ ఉద్యోగుల పట్ల అమానవీయ ప్రవర్తన:**
    - బదిలీలు, పదోన్నతులు మరియు సేవా ప్రయోజనాల విషయంలో దాదాపు 1.5 లక్షల మంది తెలంగాణ ఉద్యోగులు వేధింపులను ఎదుర్కొన్నారని నివేదికలు సూచిస్తున్నాయి.
- **పెద్దమనుషుల ఒప్పంద ఉల్లంఘనలు:**
    - ప్రాంతీయ మండలి స్వయంప్రతిపత్తి, దామాషా బడ్జెట్ కేటాయింపు, ఉపాధిలో తెలంగాణకు ప్రాధాన్యత వంటి హామీలన్నీ పదే పదే ఉల్లంఘించబడ్డాయి.

III. నిరంకుశ మరియు పక్షపాత పాలనా పద్ధతులు:

- **అధికార కేంద్రీకరణ:** విధానపరమైన విషయాల్లో తెలంగాణ గొంతులను పక్కనపెట్టి, ఏకపక్ష నియంత్రణను ప్రదర్శించిన ఆంధ్ర నాయకులే నిర్ణయం తీసుకోవడంలో ఆధిపత్యం చెలాయించారు.
- **తెలంగాణ స్వయంప్రతిపత్తి క్షీణత:** ప్రాంతీయ మండలి అసమర్థంగా మారింది మరియు తెలంగాణ శాసన మరియు ఆర్థిక స్వయంప్రతిపత్తి పలుచబడిపోయింది.

- **క్రమబద్ధమైన అభిమానం:** వనరుల కేటాయింపు, ఉద్యోగ ప్రమోషన్లు మరియు మౌలిక సదుపాయాల పెట్టుబడులు ఆంధ్ర జిల్లాలకు అనుకూలంగా భారీగా వక్రీకరించబడ్డాయి, ఇది ఉద్దేశపూర్వక పక్షపాతాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.

IV. దీర్ఘకాలిక పరిణామాలు:

- **పరాయీకరణ మరియు అసంతృప్తి:** వివక్షత సమైక్య రాష్ట్రంపై నమ్మకం కోల్పోవడానికి దారితీసింది మరియు 1969 జై తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని ఉత్ప్రేరకపరిచింది.
- **తిరిగి ప్రారంభమైన విభజన డిమాండ్:** సుదీర్ఘకాలంగా జరుగుతున్న అన్యాయమే ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్రం కోసం ప్రజా సమీకరణకు పునాది వేసింది, చివరికి 2014లో అది నిజమైంది.

ముగింపు:

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విలీనం తర్వాత పరిపాలన వ్యవస్థాత్మకంగా ఆంధ్ర ప్రయోజనాల వైపు పక్షపాతంతో ఉందనే అభిప్రాయంతో ఏకీభవించడానికి బలమైన ఆధారాలు ఉన్నాయి. ఈ పక్షపాతం చట్టపరమైన నిబంధనల ఉల్లంఘన, నిరంకుశ పాలన మరియు తెలంగాణ శ్రామిక శక్తి మరియు సంస్థలను ఉద్దేశపూర్వకంగా అణచివేయడంలో వ్యక్తమైంది. రాజ్యాంగ మరియు ప్రజాస్వామ్య రక్షణలను విస్మరించడం ప్రాంతీయ అసమానతలను తీవ్రతరం చేయడమే కాకుండా, తెలంగాణ చివరికి విడిపోవడానికి కూడా బీజాలు వేసింది, ఇది భారతదేశ సమాఖ్య ఏకీకరణ ప్రయోగంలో ఒక క్లిష్టమైన వైఫల్యాన్ని సూచిస్తుంది.